

KPB Themadag

HET NUT VAN HET BODEMLEVEN

TOM VAN DUUREN, VAN DUUREN BOSBEHEER

Op onze vertrouwde locatie bij IPC Groene Ruimte vond op 8 december 2018 de laatste themadag van 2018 plaats. Het thema was ditmaal 'onze bodem en het bodemleven'. Voor beheerders en verzorgers van bomen is kennis van het bodemleven zeker nuttig, of zelf uiterst belangrijk. Hoe dan ook, meer dan 120 leden waren gekomen voor de lezingen. Ze luisterden onder mee geboeid naar de voordracht van gastspreker Marc Siepman met de klinkende titel *Ondergronds gezwam*.

THEMADAGEN 2019

13 april

8 juni

12 oktober

14 december

Humisme. Illustratie: Lotte Klaver

Bomenmensen met hun schat aan praktijkervaring en theoretische kennis luisterden naar het verhaal van Marc. Een verhaal dat hij vaker doet, volgens een vaste opbouw. Met het grootste gemak beantwoordt hij vragen die tussendoor worden gesteld, en vervolgens pakt hij de draad van zijn betoog moeiteloos weer op.

Je kunt de bodem voor de boom beter verarmen dan verrijken

Denken in successie

Marc gaf aanzetten tot het origineel beoordelen van de situaties in het werk. 'Wie denkt er in successie?', was een vraag die hij aan ons richtte. Wanneer je in successie denkt en de staat van de groeiplaats en de boom ziet in de ontwikkelingslijn van de openvolging van stadia, dan kun je bedenken wat je boom nodig heeft. Een voorbeeld: hoe ouder de boom, hoe hoger het organischestofgehalte dat bij de groeiplaats hoort. Immers, dat zou de boom zelf van nature ook al zo georganiseerd hebben. Een boom houdt er niet van wanneer zijn groeiplaats jaarlijks verschaald wordt door een bladblazersensemble en door takkenrapers. Een zestig jaar oude boom heeft voor zijn conditie en veerkracht een bodem met bodemleven nodig waar al zestig jaar een kringloop van materie gaande is. Met de jaren ontstaan daar een steeds uitgebreidere biodiversiteit en complexiteit in het bodemleven. Dat is denken in successie.

Marc stelt dat je de bodem voor de boom beter kunt verarmen dan verrijken. Deze opmerking lijkt in te druisen tegen de praktijk van opbouw van het organischestof- en humusgehalte in de bodem, zoals de boom van nature zelf organiseert met het bodemleven. Wat bedoelt hij dan wel?

Verschillende elementen

Marc wijst in dit verband op verschillende elementen:

'Fosfaatcrisis'. Fosfaat wordt heel snel gebonden in de bodem en is dan onbereikbaar voor de bomen. Schimmels kunnen dit fosfaat wel opnemen en doorgeven aan de bomen. Zorg dat de schimmels een thuis hebben bij de boom.

Stikstofproblematiek. Een oproep om je bewust te zijn van de stikstofproblematiek. Door de overmaat aan stikstof komt de boom tekort aan andere elementen. In deze context wijst Marc ons erop om de rol van begeleidende vegetatie – pionierplanten als kruiskruid en brandnetel – te waarderen. Pionierplanten zijn voor de bodem structuurvormende planten. Het zijn ook planten die relatief veel stikstof opnemen. Dit komt de stoffenbalans in de bodem ten goede. Of in zijn eigen woorden: 'Balans ontstaat door complexiteit. Zoek naar complexe systemen met zoveel mogelijk onderlinge relaties. Zo is je vegetatie weerbaarder.' De boombeheerder zou de conclusie kun-

nen trekken alleen nog maar bomen te planten samen met planten – pionierplanten of woekerende planten – opdat de boom de stikstofovermaat in de lucht aan kan.

Tekort aan kalk in de levenssfeer. Calcium spoelt uit, wat onder meer leidt tot dunnere eierschalen en zwakke skeletten bij de vogels. Vogels breken in hun nest al de potjes, omdat die te zwak zijn vanwege kalktekort. Toch is dit geen reden voor kalkgift... Zet liever planten en bomen in die de kalk van dieper opnemen en binden in de bodem. Zorg dat de wormen wat te doen hebben, zij scheiden kalk af tijdens hun werk.

Nog eentje voor vakmensen die hun geld verdienen met de bestrijding van de processierups: 'bestrijden werkt averechts'. Plant kruidenstroken nabij de bomen, of mix met andere bomen zodat je zoveel mogelijk diversiteit aan insecten krijgt en de processierups minder dominant is.

Veel succes in successie

Marc noemt in dit verband twee achtergrondartikelen van zijn hand inzake vermisting en verzuring. Verzuring leidt tot een 'zombienatuur': het ziet er groen uit, maar er leeft weinig aan organismen.

Neem de tijd en lees deze twee artikelen eens:

Deel 1:

<https://marcsiepman.nl/wp-content/uploads/StikstofkringloopPM10.pdf>

Deel 2:

<https://marcsiepman.nl/wp-content/uploads/StikstofkringloopPM11.pdf>

In het tweede artikel stelt Marc: 'De inheemse eiken zijn dan ook mogelijk binnen tien jaar uitgestorven in ons land'. Wat denk je van deze stelling?

De titel van de presentatie was zoals gezegd 'ondergronds gezwam'. Een gelijknamig artikel vind je op zijn site: <https://marcsiepman.nl/wp-content/uploads/2016/03/OndergrondsGezwamPM1.pdf> www.marcsiepman.nl

Marc heeft veel in huis. Zijn website is uitermate toegankelijk. Wil de boombeheer- en boomverzorgingsvakwereld iets van hem leren en andersom, dan is het nuttig dat we hem praktijksituaties van keuzes en problemen voorleggen. Marc wenste ons veel successie. Wat let ons? ■